ԹԻՒ 1167 — ԿԻՐԱԿԻ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 4/17 ԱՊՐԻԼ 1908 — 12 ՕԼՍԷՐ 1323 — 4 ՆԻՍԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԼԻՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՏԻՊԻՆ
38, Գալաթիա Ալի Ճատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւս չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : ارماسی قریه
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐ
	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար՝ տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ժամուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ժամանակէ մը ի վեր հաճոյքով կը կարդանք լրագիրներու մէջ «Վչտակիր քահանայ»ներու և եկեղեցականներու յօդուածները, որոնք ոգի ի բուն կ'աշխատին վերցնել մեր կղերներէն ըղձած անաղարտութիւնները, և անաղարտ պահել, դարերէ ի վեր անխախտ մնացած Հայ Եկեղեցիին նուիրականութիւնը։ Գովելի է անոնց զգացումները, ջանքերը և ցոյց ասուած միջոցները՝ որով կարելի պիտի ըլլայ մեր կուսակրօններէն ոմանց վատ ընթացքներու շարքը կարել։ Բայց պարագայ մը կայ որ կը մոռցուի յարգելի յօդուածագիրներէն, և որուն գոյութիւնը չի թոյլատրեր որ արժատախիլ ըլլան այդ չարիքները և մենք հասնինք մեր նպատակին։ Կը յայտարարուի գոցել մեր դռները անարդոյ վերաբերումներու դէմ, և ահա ինքնին վերջացած կը համարուին անաղարտութիւնները, մինչդեռ մենք գիտենք այնպիսիներ՝ որոնք իրենց իսկ սփոփական բնակարանները ունին։ Այո՛, կան այնպիսի կղերներ, որոնք իրենց ծնողաց հետ կը բնակին, և որովհետեւ այս վերջինները գնանէն բաւած չեն, ունին բարեկամներ, ազգականներ և ծանօթներ, քան օրում պիտի ունենան այցելուներ և փոխադարձ այցելութիւններ, և ահա հետեւանքը դարձեալ կը յանգի անպատշաճութիւններու։

Կը յայտարարուի՝ չի հրաւիրել վերաբերողները մեր խնջոյքներուն ու երեկոյթներուն, մինչդեռ կան այնպիսիներ որոնք փոխադարձ ժողովրդին հրաւիրուելու, իրենք իսկ իրենց բնակարաններուն մէջ կը սարքեն ժամանցներ, և կը հրաւիրեն բարեկամներ, որոնց կողմէ փոխադարձ այցելութեան հրաւիրուելու հաւանականութիւնը կը հասնի նորէն գէշութիւններու։ Ըստ իս կղերի մը բնակարանը պէտք է ըլլայ եկեղեցին կամ վանքը և իրենց գործը Ս. Պատարագն ու հոգերուլիս քարոզը։

* * *

Եւ երբ այսքան մը հետամուտ կ'ըլլանք վերցնելու համար ամբարի կղերներէն առաջ եկած վնասները, առիթն է որ միջոց մըն ալ խորհինք, ամուսնացեալ կղերներէն (քահանաներէն) ըղձած այն անթիւ անհեղութիւնները բառնալու, որոնք քիչ դայթակղութեան առիթ չեն ըլլար բարեպաշտ ժողովրդին։ Ասոնք բացարձակ իշխանութիւն ունին ամէն դասակարգի մարդոց հոգեկան պէտքերը հոգալու, ըստ նախապատրաստական աւանդութեան։ Ի հարկէ չկրնան գոցել մեր առն դռները անոնց ալ երեսին։ Կրօնքը պարտականութիւն կը դնէ մեր վրայ նոյն իսկ մեր ամենագութիկ մեղքերը խոստովանիլ և գաղտնիքները պարզել անոնց առջեւ։ Իսկ անոնցմէ շատերը փոխանակ խղճի մտօք խրատելու և անոնց օգնելու որ կարենան չիրական ճանապարհէն քալել, առիթէն օգուտ քաղելով կը յանդգնին ամէն տեսակ ապօրինութիւններ գործելու։ Ասոնք Բահանայութիւնը իրրեւ նուիրական պարտք մը կամ Աստուածահաճոյ պաշտօն մը չը մտնելով զատ, լոկ շահու և մոլութեան աղբիւր մը կը նկատեն։ Եթէ երբէք քահանայի մը որոշուեր միջակ ապրուստի բաւական թոշակ մը՝ շատեր պիտի հրաժարէին և ուրիշներ չպիտի ուզէին գրկել այդ ասպարէզը։ Երանի թէ մեր քահանաները կարող ըլլային հանկարծ իրենց պաշտօնին նուիրականութիւնը և ըստ այնմ յանձն առնէին կատարել զայն, բայց ափսոս որ այսօր հազիւ հարիւրին հինգ կամ տասը կրնանք գտնել խղճի տէր և առաքինի քահանաներ։

Աւելորդ կը համարինք այստեղ միառ մի Թուել քահանայի մը պաշտօնին մասերը, քանի որ շատ անգամներ առիթը ունեցած ենք թերթերու մէջ կարդալու։ Միայն կ'ուզենք չեղեալ առ կէտը թէ մեր քահանաները իրենց ծուխերուն նիւթական վիճակին բոլորովին անտարբեր մնալէ զատ, անոնց հոգեկան վիճակին մէջ երբ կը տեսնեն տգնդակ մը և խոտորում մը, փոխանակ զայն խղճի մտօք յորդորելու և ուղղելու անոնց սխալը, առիթէն օգուտ քաղելով անպատկառութեան գաղափարները կը բարձրանան և մեղքերու ժանէն անոներելիները կը գործեն, առանց մտածելու թէ Դատաստանի օրուան պատիժը անոնցմէ աւելի իրենց կը պատկանի։

Անոնք որ եկեղեցիներու մէջ առհասարակ կը քարոզեն թէ ինչ որ գաղտնի է Աստուած կը տեսնէ, իրենք չեն ամչնար իրենց պաշտօնն ու տարազը անարգելու, չյիշելով այն առածը թէ «չիք ինչ ի ծածուկ, որ ոչ յայտնեսցի»։

Ասոնցմէ կը յիշեմ շնորհնակ մը, որ այդ կարգի մուրեալի մը շուքուն մէն և խոստովանանքէն օգտուելով, կ'ուզէ իր անզուսպ կիրքը յագեցնել, անոր արդէն աղարտուած պատիւը անգամ մը ևս անարգելով, մինչդեռ կինը դիտել կուտայ իր պաշտօնն ու օգտը։ Քահանան մէկդի կը նետէ ոսկայն սքեմը, և կ'ըսէ թէ ահա ինքն ալ աշխարհական մը եղած էր այն վայրկեանին։ Ամէն տեսակ չաղակրատութիւններով կը քծնի այդ տարաբաղդ էակին առջեւ որուն անդրդուելի վիճակին յուսահատած վերջին փորձն մըն ալ կ'ընէ դրամով գոհացում տալ իր անյագ զգացումներուն։ Եւ երբ իր ծուխերէն ուրիշ մը դիտողութիւն կ'ընէր շաբաթը քանի մը անգամ նոյն այդ մոլորելուհիին տուած այցելութեան համար, զայրանալով անոր՝ իր ծխական այցելութիւնը կը դադրեցնէ այս վերջինէն նոյն իսկ ոսնական օրերու մէջ։

Ուրեմն ինչ կրնանք ընել այս աղէտը բառնալու համար, որ քայքայում կ'սպառնայ հաղարաւոր սրբազան Հայրապետներու կանգուն պահած մեր պանծալի եկեղեցին պատուոյն, քանի որ ըսինք թէ չենք կրնար գոցել մեր դռները անոնց երեսին, և իրենք, ինքնին, բնաւ չեն կասիր այդ կեանքէն։

Հա՛ իս միակ միջոց մը կայ՝ որ ո՛չ գժուարութիւն ունի և ոչ ալ մեծկակ զոհողութիւն կը պահանջէ. այն է բացարձակ օրէնք մը հաստատել Ազգ. Պարլիարքարանի կողմէ, որպէս զի քահանաները, ոսնական այցելութեանց առթիւ, իրենց հետ ունենան դպիր մը, որ թէ սարկաւագութիւն կը կատարէ, որով՝ քահանային աղօթքը լսուրուած չըլլար, թէ այդ աղեկը որ բնականաբար աղքատիկ պիտի ըլլայ. ժողովրդին առած փոքրիկ նուէրներով առիթը կ'ունենայ ինչ ինչ պէտքերը հոգալու և թէ ասենէն աւելի բաղձացեալ նպատակին կը հասնի Հայ եկեղեցւոյ պատիւը՝ հեռու մնալով կարգ մը արատաւորիչ արարքներէ։ Նոյնպէս պէտք չէ որ թուլտուութիւն ըլլայ քահանաներուն տուներու մէջ խոստովանանք կատարել քանի որ եկեղեցիի պէս պատկառելի տեղ մը ունինք։

ՍՍԱՐԳԻՍ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ՄԷԶԸ ԵՒ ՔՐՏԻՆՔԸ

Ըսած էինք թէ մարմնոյն մէջ իբրեւ անպէտ գոյացած նիւթերուն ամենայեսին եղերը վերջապէս բնածխական թթու, ջուր և իւրէ ըսուած մարմիններն են, որոնք դարձեալ արեան շնորհիւ պիտի վտարուին։ Բնածխական թթուն թոքերուն միջոցաւ արտաշնչման գործողութեամբ դուրս կ'ելլայ. ջուրին մէկ մասը քրտինքով իսկ ուրիշ մէկ կարեւորագոյն մասը, ծովային աղը և իւրէն մէզի ձեւով կ'արտաքսուին։ Թողլով բնածխական թթուին վտարումը շնչառութեան ուսումնասիրութեան, առնենք նախ մէզը և յետոյ քրտինքը։

Մէզը վտարման ամէնէն գլխաւոր միջոցներէն մէկն է. այս պատճառաւ բաղադրութիւնն ալ շատ կնճռոտ է. մէզը կը պարունակէ շատ մը անհամար թուով քիմիական մարմիններ. բայց ընդհանուր կերպով ամէնէն շատ տիրող նիւթերը ջուրէն զատ իւրէն և յետոյ ծովային աղն է։ Միզման պաշտօնը կենսականութեան հետ սերտ առընչութիւն ունեցող խիստ կարեւոր գործողութիւն մըն է. այս անհրաժեշտ պաշտօնին համար մարդկային կազմուածքը կը պարունակէ կարգ մը գործարաններ որոնց ամբողջութեանը միզային գործարան անունը կուտանք։ Այս գործարանին ձեւին և դիրքին վրայ մօտաւոր գաղափար մը կազմելու համար նախ ենթադրեցէք խոշոր մեծութիւնով երկու լուբիաներ, որոնք գրեթէ սասնական սանթիէթր երկայնութեամբ խոռոչաւոր կողմերովնին իրարու դարձած և զետեղուած ըլլան որովայնին յետակողմեան մասին վերջը, մին ողնայար (պէլ քէմիկի)էն աջ կողմը և միւսը ձախ կողմը. ասոնք երիկամունք (պէյօրէք)ներն են։ Այս գործարաններուն խոռոչաւոր մասերուն կցեցէք միերակ կոչուած մէյմէկ հաս նեղ խողովակներ գրեթէ 26ական սանթիմէթր երկայնութեամբ և որոնք զուգահեռաբար որովայնին դէպի ստորին մասը յառաջանալով պիտի յանգին գրեթէ 300 խրոնարդ սանտիմէթր ծաւալ ունեցող անմէջ գնդաձեւ գործարանի մը որուն միզասան (մէսանէ) պիւսի ըսենք։ Ասոր ալ կ'աւելցնենք ուրիշ նեղ խողովակ մը՝ միզանցք ըսուած որ միզային գործարանին ամենավերջին մասն է. միզանցքին դիրքը երկու սեռերուն ծննդական գործարանաց հատեմատ կը տարբերի։

Անցնելով միզային գործարանին ընախսօսական պաշտօնին պիտի տեսնենք որ ամէնէն գործօն դերը կատարողները և հետեւաբար իսկապէս միզման երեւոյթը յառաջ բերողները երիկամունքներն են. մնացեալ մասերուն դերը երկրորդական է. երբ երիկամունքները դադրին գործելէ մէզը հեղհեղէ կուտակուելով արեան մէջ ենթական քիչ վերջը թունաւորմամբ կը մեռնի. հետեւաբար մէզը թոյն է մեր գործարանաւորութեան համար։ Եթէ երիկամունքները իրրեւ արեան զտոցները (սիւզիէ) ընդունինք սխալ մը ըրած չենք ըլլար. այս գործարաններուն կազմաւորութիւնը այնպիսի մեքենականութեամբ մը օժտուած է որ արիւնը առանց մէջէն անցած առեն իր պարունակած ջուրին աւելորդ մասը, իւրէն, ծովային աղը և ուրիշ շատ մը մարմիններ կը սուզուին և կը մնան. յետոյ այս բարձուած նիւթերը միզերակներուն ճամբով կաթիլ կաթիլ կ'ամբարուին միզամանին մէջ, որ լեցուելու մօտեցածին պէս հեղհեղէ կը սկսի՝ միզելու հարկը զգալ։ Սակայն արեան այս բնական զտոցներուն կատարած դերը թէպի պարզ զտոցի մը կատարած մեքենական գործին չենք կրնար նմանցնել բոլորովին. երիկամունքներու այս պաշտօնին մէջ իրենց յատուկ գործունէութիւն մըն ալ ունին և արեան մէջէն միմիայն մէզին բաղադրութեան մէջ գտնուող նիւթերը կը զտեն և կը սուլեն. մնացեալ վտարելի նիւթերը դարձեալ կը մնան արեան հոսանքին մէջ իրենց յատուկ տարբեր միջոցներու շնորհիւ արտաքսուելու համար։

Մէզին կարեւորութիւնը ներկայ ժամանակիս մէջ չեղտեալ հանգամանք մը առած է. կրնայ ըսուիլ թէ մէզը զգայուն ատիճանացոյց մըն է, գործարանաւորութեան մէջ պատահած դոյզն փոփոխութիւն մը անմիջապէս կ'ազդէ անոր բաղադրութեան վրայ. այս պատճառաւ այսօր բժշկական գիտութեանց մէջ մէզերուն տարբերուածումը իրենց մասնաւոր կարեւորութիւնը ունին իրրեւ տեսանելիութեան ամենագլխաւոր օժանդակ մը։ Միջին հաշուով այր մը 24 ժամուան մէջ 1400 կրամ, իսկ կին մը 1000 կրամ մէզ կ'արտաքսէ։

Ըսինք թէ ջուրին մէկ մասն ալ քրտինքի ձեւով կ'տրտաքսուի. քրտինքին կարեւորութիւնը ակներեւ է. ասոր բաղադրութիւնը մեծ մասամբ ջուր, յետոյ ալ և մնացեալը կարգ մը գործարանաւոր թթուներ են։ Քրտինքին պաշտօնն է մարմնոյն ջերմութեան չափաւորման օգնել. երբ մարմնական աշխատութիւն մը կատարենք նոյն հաստատութեամբ ալ մեր ներքին ջերմութիւնը կ'աւելնայ. գիտենք արդէն թէ մարմնոյն բարեխառնութեան նոյն իսկ 1—2 աստիճանի փոփոխումը չատ խոր ազդեցութիւն մը կը ներգործէ ընդհանուր կազմաւորութեան վրայ. այս պատճառաւ նմանօրինակ պարագաներու մէջ քրտինքին շոգիացման շնորհիւ ջերմութեան աւելորդ մասը կ'անհետանայ և մարմինը դարձեալ կը պահէ իր բարեխառնութեան հաւասարակշռութիւնը։ Քրտինքը մեր մորթին մէջ տարածուած կարգ մը մանաւոր գեղձերու արտադրութիւնն է. միին հաշուով 24 ժամուան մէջ մեր մարմինը 1000 կրամ քրտինք կ'արտածորէ։

ՄԱՆԱՍԷ Գ. ԶԷՎԻԿԵԱՆ
Բժշկ. Ուսանող

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՇԱՐԱԿԱՆ

Ա. ԵՒ Բ. ՀԱՏՈՐ

Մանօթ հայկոբան և թերթիս ուագ խմբագիր Երուանդ էֆ. Տէր Անդրէասեան, սահուն ու դիւրաճանաչելի լեզուով ալխարհարարի վերածած է Հայ եկեղեցւոյ հոգեշունչ շարականները, պահելով բնագիրին վանմութիւնն ու հոգին։ Աշխարհաբար թարգմանութեան առջեւ դրուած է նաեւ գրաբար բնագիրը, զոր երգող քրիստոնեան դիւրութիւն կ'ունենայ նաեւ հանկարծ իր փոռարանութեան իմաստը։

Այս խնամուած աշխատութիւնը որ մաքուր ապագրութեամբ հրապարակ ելած է, կը ծախսուի խիստ դիւրամատչելի գինով։

Ա. հատորին գինն է Պոլսոյ համար 2½, գաւառներու 3½ ղրշ.։

Բ. հատորին գինն է Պոլսոյ համար 5՝ գաւառներու 6½ ղրշ.։

Դիմել Խմբագրատուն։

ՔԻՉ ՄԸ ԳԻՏԱԿԱՆ

Ալիւմինիումի թուղթ.— խորհրդաւոր Ցօյլեր.

Թէյը, շաքարը, շաքարահատները եւն. ծրարելու համար, ինչպէս յայտնի է, անագեայ փայլուն թուղթեր կը գործածուին։

Հիմակ այս թուղթը իր գործունէութեան ասպարէզը փոխելու վրայ է, որովհետեւ Գերմանիոյ մէջ սկսած են շինել ալիւմինիումէ նմանօրինակ թուղթ մը որ թէ՝ ածան է և թէ անագեայ թուղթին ամէն ծառայութիւնները կը մատուցանէ։

Այս թուղթը երկու կերպով կը շինուի։ Արհեստական մագաղաթի նմանող սեւակ մը թուղթ կ'առնեն և վրան ռեսինէ լուծաղուր կը քսեն։ Յետոյ կը ցանեն ալիւմինիումի փոշի զոր մանաւոր մեքենաներով կը փակուցնեն, թուղթին հետ մէկ մարմին կազմելու ասպիսան։

Երկրորդ եղանակը աւելի պարզ է։ Ալիւմինիումը կը ծեծեն և թերթերու կը վերածեն, թանձրութիւնը մէկ մասներորդ հաղարամէթրը չանցնելու պայմանով։

Երկու պարագայի մէջ ալ ալիւմինիումէ թուղթը անթափանց և ճկուն է և անագեայ թուղթին պէս կրնայ ծալլուիլ, առանց կոտրուելու կամ պատռուելու։

Ամենքը աս չէ։

Անագը շատ անգամ կապար և երբեմն ալ արսենիք կը պարունակէ և ասիկա ա՛յնքան ճիշտ է որ Բարիզի ոստիկանութիւնը մանաւոր հրամանագրով մը կը արտադրէ որ անագը միայն 0,5 % կապար և մէկ հազարերորդ արսենիք պարունակելու է։ Այս կարգադրութիւնը եղած է նկատելով որ անագեայ թուղթը կը գործածուի ուտելիք բաներ ծրարելու։

Արդ, ալիւմինիումի թուղթին վրայ Բարիզի Քաղաքապետութեան ախատանոցին մէջ կատարուած տարբերումները ցոյց տուին որ այդ թուղթերը առողջութեան ոեէ վնասակար նիւթ չեն պարունակեր։ Ածուխի անուշն քանակութիւն մը, քիչ մը սիլիսիում և երկաթ և քանի մը ճարպոտ նիւթերու հետքեր։

Անուսարկ թէ ինչո՞ւ անագեայ հին բարի թուղթը ծանր հիւանդ կ'երեւայ։

*** Շէրպուրէն կը ծանուցուի դիտարաններուն թէ քանի մը օրէ ի վեր ճվարիա հանելուկ մը առաջարկուած է երկինքէն։ Լիալուսնի կրկին ծաւալով լուսաւոր կանթեղ մը ամէն իրիկուն ժամը 9ին միջոցները կ'երեւայ հիւսիսի կողմէ և արեւմուտքէն Շէրպուր քաղաքին չըլլանը ընելով, հարաւային կողմը կ'երթայ անհետ կ'ըլլայ, Բուլի աչառ-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ Թիւ 52

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

ՀԷԼԻՔՍ ԶՈՒԻՐԵՐՈՒ ՄԷՋ

Տեսարանը ճշմարտապէս սրտառուչ էր։ Փոքրիկ Պէռթէլ Տանիէլ Ժագսընի վիզին փարած չարունակ օգնութիւն կ'աղաղակէր։ Սենեակին մէջ ալրոր խոր մթութիւնը կրկնապատկած էր աղեկին երկիւղը։ Ճարտարագէտին սիրտը բզիկ բզիկ եղաւ հոգիզուլկին այս յուսահատ կացութեանը հանդէպ։ Սենեակին պատերներուն մէջ գտնուած մսերը վառեց և Պէռթէլը դիրկին մէջ առած,

—Մի՛ վախնար, զաւա՛կս, գալեց, մեքենական անվտանգ խանգարումի մը հետեւանքով է որ լոյսերը մարեցան։ Վախնալու բան մը չկայ բնաւ։

Տղեկը հայրագիրին այս քաջալերանքներէն սիրտ առաւ և սկսաւ ջերմ համբոյրներ դրոշմել անոր ձեռքերուն վրայ, մինչդեռ Տրակոր չունը անոր մինի մնաքերը կը լղէր, ու աղիողորմ հաչիւններով կը կաղկանձէր։ Կենդանին կարծես կ'զգար աղեւորի կացութեանը վրայ։ Ճարտարագէտը կորովի պէտք ունէր այս վճռական ժամուն, մինչդեռ Պէռթէլի քով մնալը բոլորովին կը ջլատէր զինք և ուժէ կը ձգէր։ Պարականութիւն և զգացում իրարու հետ կը պայքարէին հիմա, այս մեծ գիտունին սրտին մէջ ու խեղճ մարդը հակառակ իր անյողդողդ կորովին, պոռ մը տկարացած կ'զգար զինքը բացարձակապէս։ Մէկ քանի վայրկեան Պէռթէլը գգուելէ և զայն հանդարտեցնելէ ետք, Տանիէլ Ժագսընի յանձնեց և ինք վար իջաւ նաւաստիներուն կացութիւնը ստուգելու համար։

Թշուառ մարդիկը վերջին ծայր յուսահատութեան մղուած էին, և Բիէռ Սառսանօի վառած մոմերուն տարկոր լոյսին տակ կը դողդողային։ Սըր Սէմբրսն Ժէռլէթ երբ ներս մտաւ, անոր դէմքին լրջութիւնն ու պատրիւնութիւնը ամէնքն ալ քաջալերեց։ Այս մեծ մարդը ճշմարտապէս հմայող ակնարկ մը ունէր, որմէ անկարելի էր որ չազդուէր ո և է մէկը։

Ճարտարագէտը նաւաստիներուն վերայ հայրական զորովալից ակնարկ մը ձգեց, և ոչինչն ալ ողջ ելլելը տեսնելով գոհունակութեան թեթեւ ժպիտ մը արտափայլեցաւ դէմքին վրայ։ Իրաւ է որ ամէնքն ալ քիչ շատ վիրաւորուած էին, բայց վնասնգաւոր կացութեան մը մէջ չէին։ Ճարտարագէտը անոնց ամէնքն ալ մէկեղ առնելով, ելեքդրիք և արուեստական օդ պատրաստող մեքենաներու յարկարաժինը գնաց։ Եթէ օդ հայթայթող մեքենաները աւրուած ըլլային, ինչ պիտի ընէր։ Ամենէն աւելի այս մտածումն էր որ մտահոգութիւն կը պատճառէր իրեն։ Հէլիքսի մէջ գտնուողներուն ամէնքն ալ մէկ քանի ժամէն պիտի մեռնէին օդին բացակայութեանը պատճառով։

Ճարտարագէտը մեքենաները երբ քննեց, դէմքը սկսաւ ճառագայթել. արտաքոյ կարգի բաղդաւորութեամբ մը՝ մեքենաները խիստ անոյշ վիճակներ կրած էին, զոյս նորոգելու համար, անհրաժեշտ եղած հրամանները տուաւ անմիջապէս։

Միլիոնատէրը չկրնալով իր ուրախութիւնը զսպել, զինքը չրջապատողներուն դառնալով,

—Շիտակը մեծ վտանգ մը անցուցինք ըսաւ, ա՛յնչափ մեծ որ Հէլիքս ճամբայ ելլելէն ի վեր, երբէք նոյնչափ ծանր արկածի մը չէր հանդիպած։ Եւ սակայն, այս անգամ ալ ազատեցանք, որովհետեւ մեր ենթարկուած վնասը խիստ աննշան է։ Պաղարիւնութիւնով գործեցէք, պատճառ չունինք երբե՛ր մատնոտ ըլլալու։

Ճարտարագէտը Բիէռ Սառսանօի հետ վեր եկաւ։ Հէլիքսի ընթացքը խիստ տարօրինակ և զարմանալի երեւոյթ մը առած էր։ Մեքենան իր ամբողջութեամբը մերթ կը խոնարհէր ու կը բարձրանար. երբեմն ալ ոչ ու ձախ կը հակէր։ Անոր այս ընթացքը ճշմարտապէս ուշագրաւ էր. արդեօք ուրիշ վտանգի՞ մըն ալ ենթարկուած էին։ Ամէն պարագայի մէջ այս արտակարգ երեւոյթին պատճառը պէտք էր հասկընալ։ Նաւապետը ամենէն առաջ վերնայարկը ելլելով անկէ չորս կողմը զննելու պէտքը զգաց։ Հէլիքսի չորս կողմը տեսնելու համար մամին լոյսերը անբաւական էին։ Պէտք էր սպասել, ելեքթրական բարերու նորոգութեանը։

—Քալէ վար գնա, տղա՛ ըսաւ, Բիէր Սարսանօի, ընկերներուդ ըսէ, ժամ առաջ թող աւարտեն բարդերուն նորոգութիւնը։

Այս նորոգութիւնը երկարատեւ չէր եղած, հետեւաբար քիչ ետք ելեկտրական լամբարները սկսան խիստ զօրաւոր լոյս մը ցոլացնել։ Ճարտարագէտը երբ նաւապետ Շէֆիլտի հետ վերնայարկը կ'ելլէր, Բոլ Մարկրիթթ ալ հետեւեցաւ անոնց, որուն վէրքերը ճարտարօրէն կապած էր Տօքթ. Հաւուն։ Երբեք մէկէն երբ Հէլիքսը չրջապատող ապակիներէն դուրս նայեցան, տեսան որ Հէլիքսը ջուրերու մէջ մխրճուած էր։ Ուշադրութեամբ նայեցան, և զարմանքով տեսան որ ուրկէ իրենց ոչքին հորիզոնը ջուր տարածուած էր համակ։ Թէեւ երկրի ծոցին մէջ հաւանական էր որ ջուրով լեցուն քարայրեր գտնուէին, բայց զարմանալին այն էր որ ջուրերը լճացած չէին և հոսուն ընթացք մը ունէին։ Տիղ տեղ, ծովու նման ալիքներ կը նշմարուէին։ Անաւասիկ անոնք էին որ Հէլիքսը կ'երերցնէին և մերթ ալ ու մերթ ձախ կը ծռէին։ Այս արտակարգ երեւոյթին առջեւ, ճարտարագէտն ու ընկերակիցները բոլորովին շուարած էին. ինչպէս կարելի էր ենթադրել որ փոթորիկ ծագէր երկրի երեսէն 5000 մէթր խորութեան մը մէջ։ Ասկէ զատ ջերմաչափը իջած էր Հէլիքսի մէջ, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ գետնին մէջ մերթ ընդ մերթ հոսող հանքային ջուրերուն վրայ էր գտնուէին։ Ամէնքն ալ հաճելի զովութիւն մը կ'զգային։ Հակառակ ամէն բան, Բոլ Մարկրիթթ ալ հետեւեցաւ անոնց, որուն վէրքերը ճարտարօրէն կապած էր Տօքթ. Հաւուն։ Երբեք մէկէն երբ Հէլիքսը չրջապատող ապակիներէն դուրս նայեցան, տեսան որ Հէլիքսը ջուրերու մէջ մխրճուած էր։ Ուշադրութեամբ նայեցան, և զարմանքով տեսան որ ուրկէ իրենց ոչքին հորիզոնը ջուր տարածուած էր համակ։ Թէեւ երկրի ծոցին մէջ հաւանական էր որ ջուրով լեցուն քարայրեր գտնուէին, բայց զարմանալին այն էր որ ջուրերը լճացած չէին և հոսուն ընթացք մը ունէին։ Տիղ տեղ, ծովու նման ալիքներ կը նշմարուէին։ Անաւասիկ անոնք էին որ Հէլիքսը կ'երերցնէին և մերթ ալ ու մերթ ձախ կը ծռէին։ Այս արտակարգ երեւոյթին առջեւ, ճարտարագէտն ու ընկերակիցները բոլորովին շուարած էին. ինչպէս կարելի էր ենթադրել որ փոթորիկ ծագէր երկրի երեսէն 5000 մէթր խորութեան մը մէջ։ Ասկէ զատ ջերմաչափը իջած էր Հէլիքսի մէջ, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ գետնին մէջ մերթ ընդ մերթ հոսող հանքային ջուրերուն վրայ էր գտնուէին։ Ամէնքն ալ հաճելի զովութիւն մը կ'զգային։ Հակառակ ամէն

(Շարունակելի)

բակին եաեւ։ Ինչ է այս երկնային գաղտնիքը և ով պիտի լուսաւորէ այս լոյսը, որուն նշոյլները ծանծաղ կերպասներու պէս են։ Միշտ կը փոխուին։ Մէյ մը կապոյտ կ'ըլլան, մէյ մը կանաչ։

Պէսոն անուն գիտունը ուզեց լուծել այս հարցական նշանը։ Աշտարակին էլեկտրական լոյսերը վառել տուաւ, բայց անոնց ճառագթները նպատակին հասնելէ առաջ կը թրուին, որով կարելի չէլլար թէն մը հաստատել։ Նատ մը ծերունի նաւաստի դիտած են որ Շէրպուրի հարիւրոնին վրայ մասնաւոր փայլով մը չողացող Վենիւսը երկնակամարէն անհետ եղած է այն երեւոյթին տեսնուելէն ի վեր։

Ուրեմն տիեզերագրական երեւոյթ մըն է աս զոր անչուշտ պիտի լուսաբանեն Բարիզի և ուրիշ քաղաքներու դիտարանները։

ԺԻՐԱՆՑԻ ՇԻՐԱԿԱՌԻ

Ե. Գ.— Կ. Լ. Զ. (Առաքազար). — Սեւ մելանին պարունակած դանձնն է որ օգտակար կ'ըլլայ մորթային հիւանդութիւններու և մասնաւորապէս քերուքուքի։ Հետեւաբար այս մորթախտով տառապողները կրնան մէկ կրամ դանձը 5 կրամ վազելինի հետ խառնելով օրը 2-3 անգամ գործածել շաբաթի մը չափ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի»ի Ապրիլ 13ի երեկոյեան տպագրութենեն

Հասատատութիւն չգտաւ Ամսդէրտամի Հանսիէսպլաք թերթին այն լուրը թէ ծովային կռիւ մը տեղի ունեցած է Անամպա կղզիներուն առջեւ։ Ծովային բախման վրայ նոր լուր մըն ալ այսօր կուգայ Պարսիլիոյէն, և Նիւ Եորքի Սակարանին մէջ ալ այս տեսակ լուր մը տարածուեցաւ, և մինչեւ իսկ Թոքիոյի Սակարանը մեծապէս ազդուեցաւ։ Բայց յայտնի է թէ մեծ ու վճռական կռիւ մը տեղի ունեցած չէ ա և է պարագայի մէջ։ Կարելի է թէ ճարոնական թորփիլանաւեր փորձ բրած ըլլան ռուսական խաբխող նաւերու վրայ յարձակելու, բայց եա մղուած ըլլան նաւատորմին յուրէ պահակութիւն ընող ռուս թորփիլանալածներուն կողմէ։ Թորփիլներու պայթումէն և թորփիլանալածներուն արագահարուած թնդանօթներուն կրակէն յառաջ եկած ձայները կրնան լսուիլ չատ հեռուոր տեղեր, քանի որ ծովն ալ հանդարտ էր, և կրնան յառաջ բերել ա՛յն տիսալ ենթադրութիւնը թէ ծովային ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ։

Ի՛նչ գաղափար ալ որ կազմենք ծովակալ Բօժէսթվէնսքիի նաւազային յատկութիւններուն և նաւատորմի պետ մը իր գործունէութեան մասին, սա՛ ստոյգ է որ Պալթիկեան նաւատորմին հրամատարը փայլուն կերպով յաղթեցա բան մը մէջ։ Ո՛չ միայն իր հակառակորդը յանկարծակիի բերաւ Ռուս նաւատորմին անակնկալ երեւումովը չինական հարաւային ծովուն մէջ, այլ ա՛յնքան խաբեց հաւասարապէս Ճարոնցիներն ու իրենց Անգլիացի դաշնակիցները իր նաւարշաւներուն մասերուն և անոնց ուժերուն վրայ, ինչպէս նաեւ անոնց ճամբորդութեան ուղղութեան վրայ, որ անոնք տակաւին չկրցան ալէկ մը հասկնալ թէ քանի՞ հատ ռուսական զրահաւորներ իրօք անցան Մալաքքայի նեղուցէն, մինչ ռուսական նաւատորմիղը արեւ բարի կէս օր մը Սինկաբուրին առջեւէն կ'անցնէր, բրիտանական ա՛յդ մեծ նաւային կայանին առջեւէն։ Անգլիական ծովային պաշտօնեաները և հոն գտնուող ճարոնցի հիւպատոսը՝ որ նաւային սպայ մըն է, տակաւին չեն կրցած որոշակի ճշդել թէ Ապրիլ 8ին Սինկաբուրի առջեւէն անցան թէ ոչ ամբողջութեամբ ռուսական նաւատորմին բոլոր եօթը զրահաւորները, թէ մի միայն Սիսոյի-Վէյիքի կ'ընկերանար նաւատորմին։

Ա՛լ տարակոյս չկայ թէ ծովակալ Թոկօ դիրք բռնած է Ֆորմոզա նեղուցին հարաւային բերանին վրայ, իր նաւատորմին խարիսխը հաստատելով Ֆորմոզա կղզիին հիւսիսային արեւմտեան ծայրը Քէլունկ նաւանգիստին մէջ և Բէյաքատոր կղզիներուն շուրջ ալ թեթեւազէն տորմիլիկ մը պահակ կեցուցած է։ Հետեւաբար յառաջիկայ ծովային գործողութեանց դաշտը ըստ բաւականին որոշուած է։ Ծովային այդ սահմանը 1300 ծովային մղոն երկայնութիւն ունի հարաւային-արեւմուտք և հիւսիսային-արեւելք ուղղութեամբ, իսկ 480 ծովային մղոն լայնութիւն արեւելեան-արեւմուտք ուղղութեամբ, ուստի պէտք եղած չափով լայն է և բաւական մեծ է որպէս Բօժէսթվէնսքի ճարպիկ ռազմագիտութեամբ մը կրնայ խոյս տալ Թոկիոյի հետ ընդհարումէ մը վերջ, երբ տեսնէ որ վճռական կռիւը իրեն նպաստաւոր պիտի չըլլայ։ Ճարոնցի ներուն չահը գլխաւորաբար կը պահանջէ որ կարելի եղածին չափ ճարոնական նաւանանգիստներուն մօտերը յարձակին ռուսական տորմիղին վրայ, որպէսզի ի հարկին կարենան իրենց ծովեզերեայ պահականաներն ալ գործածել Ռուսերուն դէմ։ Ընդհակառակն Ռուսք զօրաւոր և հիմնական պատճառներ ունին ճարոնական այդ ծրագրին խոյս տալու, անոնք պարտաւոր են ովկեանեան երկար արշաւանքէ մը վերջ կարենալ հանիլ նաւանանգիստ մը, վճռական ծովային ճակատամարտէն առաջ։ Ճարոնցիք այս պատճառաւ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն արգիլելու համար Ռուսերուն փախչիլը Թոնքինի կամ Հնդկաչինի ֆրանսական թեւարկութեան տակ գտնուած նաւանանգիստ մը, որ ֆրանսական բարեկամութիւնը պիտի չուզէ առժամանակեայ դադար մը ըլլալու իր զինակից հիւրերուն։ Ինչպէս ըրաւ Մաասակասքարի առջեւ, ո՛րքան որ չէ լքութեան օրէնքին հակառակ ըլլայ այս վարքունքը, և Բօժէսթվէնսքի ժամանակ կ'ունենայ քիչ շատ մաքրելու իր մարտանաւերուն յատակը, և խոտերը վերցնելու։ Եթէ Ճարոնցիք յաջողին Պորնէոյի արեւմտեան ծովեզերքներուն դէմ քշել ռուսական նաւատորմիղը, ո՛չ միայն նեղուցեան կ'ըլլան Ռուսերուն փախուստի ճամբան և շարժումները, այլ թերեւս կարենան նաև իրարմէ բաժնել ռուսական զրահաւորները և ածխաթարմ, պարենաթարմ, հիւանդարան և մթերաթարմ նաւերը։ Բայց ասիկա ա՛յն ատեն միայն կը յաջողի Թոկիոյի համար։ Եթէ կարենայ իր չորս զրահաւորներով և ութը զրահապատ յածանաւերով Բօժէսթվէնսքիի զրահաւորներուն և ա՛նոր մնացեալ մարտանաւերուն մէջտեղը մտնել։

Ո՛րքան որ այս պահուս երկու հակառակորդ մարտանաւերը իրարու հետ չփման մէջ են, կրնան դարձեալ իրարու հետք կորսնցնել, ինչպէս ասիկա յաճախ կը պատահի ծովային պատերազմի մէջ։ Կրնայ ըլլալ որ յանկարծ ուրուի օդը անձրեւէն կամ մշուշէն, և յետոյ խնդիր կըլլայ թէ նաւատորմիղները պիտի կրնան այլեւս դիւրաւ զիրար գտնել։ Եթէ Բօժէսթվէնսքի բախտ ունենայ, կրնայ ուրեմն առանց մեծ կ-ուսատի հանիլ Սայկօ՛ի ապահով նաւահանգիստը, ուր թերեւս Ճարոնցիներէն չհալածուի այլ եւս։ Ուրիշ բան՝ եթէ ինք Բօժէսթվէնսքի կը փոփաքի թշնամին դիմաւորել Սայկօն չգացած՝ այն ատեն անչուշտ պիտի չփոփաքի որ մնական արգելք մը, անձրեւ կամ մշուշ, գայ մտնէ իրեն և Թոկոյին միջեւը։

Ծովուն մօտակայքը կռիւը պիտի վճռէ Վլատիվոսթոքի բախտը, Սախալինի սեպացումը, և հաշուութեան պայմանները։ Ընդհանուր ենթադրութիւնը ա՛յն է թէ Ճարոնցիք շատ աւելի յաջողութեան հաւանականութիւններ ունին, թուով աւելի են, հնարամիտ են, խրախուսուած են, և մանաւանդ փոխառու են։ Բայց պէտք չէ անտեսել նաև թէ պատերազմի մէջ, և մասնաւորապէս ծովային պատերազմի մէջ քանի մը վայրկեանէն զանազան անակնկալներ կրնան բոլորովին փոխել կացութիւնը։

Այս անգամ ալ Ճարոնցիք Թորփիլանաւի կողմէ առաւելութիւն ունին Ռուսերուն վրայ, որոնք մեծ մասամբ փոքր զրահաւորներ աւելի ունին։ Ժամական տասնմէկ մղոն արագութեամբ երթալով, Ռուսք այսօր վաղը կը հասնին Սայկօն, քանի որ Ապրիլ 9ին անցան Սինկաբուրէն։ Բօժէսթվէնսքի ա՛ր քան պիտի կրնայ սպասել Սայկօի առջեւ, յայ-նի չէ, բայց չէզոք Տէրութեանց կողմէ եղած կարգադրութիւնները ցոյց կուտան թէ Ռուսք պիտի չկրնան երկար բարակ այն կողմերը մնալ։ Բայց ովկիանեան ճամբորդութիւնները խիստ կը յոգնեցնեն մեքենաները և կաթսաները, և հարկ է մեծ մասրոտեան մը ենթարկել ռուսական մարտանաւերը։ Ընդհակառակն Ճարոնցիք ուղղակի աւազաններէն կը բերեն իրենց նաւերը, որոնք իրենց բովանդակ գործունէութեան վիճակին մէջ են հիմա, կաթսաները, մեքենաները մաքրուած են։

Բայց այս բոլոր ենթադրութիւնները երկրորդական են, և ճշմարտութիւնը յաւաղ պիտի գայ մօտալուտ նաւամարտէն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԴԷՊ Ի ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔ ԵՐԹԱԼԻՔ ՀԱՄԲԱՆ

Սթանսատոթի ծովային մասնագէտը հետեւեալը կը գրէ. — Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ ծովակալ Բօժէսթվէնսքի պիտի երթայ հանդիպի և մաքրուի Սայկոնի առջեւ։ Բայց այս տեսակ ուղղութեան մը դէմ չատ առարկութիւններ կան։ Ցայտնի դժուարութիւններ կան. և ինքզինքը կամաւ ծուղակի մը մէջ ձգած կ'ըլլայ։ Իր նպատակն է կռուիլ ծովակալ Թոկոյի հետ, և կռուիլ կարելի եղածին չափ մօտը ռուսական խաբխին՝ որ է Վլատիվոսթոք։ Այս նպատակին հասնելու համար ընակամաքար խոյս պիտի տայ Ֆորմոզա ջրանցքէն, և իր ուժերը հաւաքելէ վերջ նախատեսած պիտի հասարի յառաջանալ Ճավայի հիւսիսային եզերքին երկայնքէն, և Մաքասար նեղուցէն անցնելով, երթալ մանաւոր ժամադրավայր մը Փիլիպպեանց արեւելեան կողմը։ Հոն ածուխ առնելէ վերջ ճամբայ պիտի ելնէ Խաղաղականի բացերէն և 2500 մղոն քալելէ վերջ պիտի հասնի Վլատիվոսթոք։

Այս տեսակ ուղղութեան մը հետեւելու իր գլխաւոր վտանգն է երթալ ա՛յնպիսի ջուրերէ, որոնք տակաւին նշանակուած չեն քարտէսներու մէջ, ա՛յնպէս որ յանախ ըստ դիպուածի պիտի վարէ իր ընթացքը։ Սակայն հակառակ այս անապահովութեան՝ այս ճամբան իր մեծ առաւելութիւններն ալ ունի։ Ցարձակուէ զերծ պիտի ըլլայ մինչեւ որ Ճարոնի հիւսիսային եզերքը հասնի, և ա՛յն ատեն մեծ ճակատամարտ մը պիտի մղուի Վլատիվոսթոքէն հինգ հարիւր մղոն քացերը, և եթէ չի կրնայ յաջողիլ Լա Բէրուզ նեղուցէն անցնիլ, կրնայ օգտակի քաշուիլ Բէթրօպաւլովսք, Բամչաթքա։

Բնակաւարար Պալթիկի նաւատորմին չարժումները ենթադրեան են լոկ։ բայց ընդհանուր կերպով երկու ճամբայ միայն բաց են։ Մին է Բօրթայի նեղուցին ճամբան, ուրինքն ծովակալ Թոկոյի Թորփիլանաւերուն նշանակ ըլլալ Անամպա կղզիներէն մինչեւ Վլատիվոսթոք։ Միւսն է ուղղակի Խաղաղական երթալ, և յարձակումէ զերծ մնալ մինչեւ որ Վլատիվոսթ-ք երեւի։ Այս վերջինը աւելի հանգամանալի ճամբան կը թուի, և ածխաթարմ և պարենաթարմ նաւերուն շարժումները կը հաստատեն այս տեսութիւնը։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱՒԱՅԻՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐԸ

Պատերազմին ծագելէն անմիջապէս վերջ Զարին նախագահութեամբ կազմուեցաւ յանձնաժողով մը՝ նոր նաւատորմիղ մը պատրաստելու համար։ Ծանձնաժողովը հրատարակեց իր առաջին տեղեկագիրը մինչեւ հիմակուան գործունէութեան վրայ, որմէ հետեւեալ հնտաքրքրական մասերը կը քաղենք։ Մինչեւ փետր-ի վերջ յանձնաժողովը նոր մարտանաւերու շինութեան համար ծախսած է 13 միլիոն 274,539 ռուպլի։ Հետեւեալ նոր մարտանաւերը շինուած են այս ծախքով. — 18 թորփիլանաւ 25 հանգոյց ժամական արագութեամբ, և 500, 570 և 615 թոնս տարողութեամբ, և 4 ընդծովեայ մարտանաւ։ Նոյն յածանաւերուն առաջին շարքը պիտի կոչուի Ռուխարայի Եմիր Ֆիւսն, Շրավրօրօյսքի, Թուրխմենեց, Զօյսրօվսկ և Ուէրանեյա։

Պետական գանձէն 750 միլիոն ռուպլի վարկ մը բացուած է հինգ տարուան վրայ նոր մարտանաւերու շինութեան համար։ Այս գումարէն պիտի շինուին 10 զրահաւոր 17000 թոնոնոց, 12 զրահապատ յածանաւ 14000 թոնոնոց, Պայանի ձեւով 12 յածանաւ 8000 թոնոնոց. 15 լրատար մարտանաւ 3000 թոնոնոց, 50 թորփիլանալած 350 թոնոնոց ականադիր մարտանաւ մը 4000 թոնոնոց, և բազմաթիւ թորփիլանաւեր, ընդծովեաներ և դեռային թնդանօթանաւեր։ Այս մարտանաւերէն կարեւոր մաս մը պիտի շինուի տրատատմանի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի»ի Ապրիլ 14ի Խմբագրականեն

Ամսթիրտամի «Հանսէլոպլատ» թերթին տրուած լուրն ալ կը հաստատէ թէ Անամպա կղզիներուն առջեւ ծովամարտ տեղի ունեցած չէ։ Այդ սխալ լուրը հաւանաբար ա՛յն պատճառաւ տարածուեր է որ Հնդկական ջուրերուն հոլանտական նաւախումբը իսկոյն ճամբայ ելած էր Ճավայի ծովէն չինական հարաւային ծովը երթալու համար։

Մինչ այս մինչ այն. ծովակալ Բօժէսթվէնսքիի հրամանատարութեան տակ գտնուած եւ 42 նաւերէ բաղկացեալ ռուսական տորմիղը հիւսիսային արեւելեան ուղղութեամբ իր ճամբան կը շարունակէ։ Իր ընթացքը հիմա ըստ բաւականին կասելի է ճշդել։ Բ. ա. ռաւօտ ժամը 1ին ճարոնական յածանաւեր տեսան ռուսական տորմիղը Անամպա կղզեխումբին մէջ Մանքիէ 20 ծովային մղոն դէպի հիւսիսային արեւելք։ Դ. այդ ռուսական տորմիղը հանդիպեցաւ «Սբթլի» անգլիական յածանաւին Սինկաբուրէ 550 ծովային մղոն դէպի հիւսիսային արեւելք, եւ այսօր (Ուրբաթ) անգլիական ուրիշ շրջագիծ մը «Նուբիա»ն տեսեր է զայն Կրինիի հիւսիսային լայնութեան 8 աստիճանին և արեւելեան երկայնութեան 108·55 աստիճանին տակ։ «Նուբիայ»ի զննութիւնը կը հաստատէ անգլիական «Սբթլի» յածանաւին՝ տեղեկութիւնները, որովհետեւ Սինկաբուրէն 550 ծովային մղոն դէպի հիւսիսային արեւելք կէսը ճշդիւ կը՝ համապատասխանէ վերոյիշեալ լայնութեան եւ երկայնութեան։ Այսպէս, ռուսական նաւատորմիղը հիւսիսային արեւելեան ուղղութեամբ կ'երթայ, եւ եթէ ներկայ արագութիւնը չարունակէ, այսինքն ժամական 8-10 մղոն, 4—5 օրէն պիտի կրնայ հասնիլ Բէքատոր կղզեխումբին եւ Ֆորմոզա կղզիին մօտերը, ուր կը կարծուի թէ պիտի գտնուի ճարոնական նաւատորմիղը՝ ծովակալ Թոկոյի հրամատարութեան տակ։

Սինկաբուրէն հաղորդուած լուրերը Անգլիոյ ծովային մասնագիտական չըրջանակներու մէջ մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած են, եւ ուշի ուշով կը քննուի սա խնդիրը թէ ճակատամարտ մը տեղի պիտի ունենայ թէ ոչ, եւ պատասխանը մեծ մասամբ հաստատական է։ Հակառակորդ նաւատորմիղներուն ուժերուն բաղդատութենէն կը հետեւցուի թէ Ճարոն հաւանաբար չորս նոր ոճով զրահաւոր միայն ունի որովհետեւ առջի ունեցած վեցէն երկուքը ընկղմած են, մին Բորթ Արթուրի պաշարման սկիզբը հեռուէն արձակուած թնդանօթաձգութեան պատճառաւ, եւ մէկ մասն ալ արդէն անգործածելի դարձած են։ Անծուխ վառօդն ալ բաւական վնաս հասցուցած է այդ թնդանօթներուն, ինչպէս արդէն անգլիական թնդանօթի փորձերուն ժամանակ տեսնուեցաւ թէ Բօրթի վառօդը վնասակար էր թնդանօթներուն։ Միւս կողմէ ռուսական մարտանաւերուն համար կ'ըսուի թէ Ռուսաց ութը զրահաւորներէն չորսը սպառազինուած են բոլորովին նոր դրութեամբ, եւ այդ նաւերէն հինգը արդի դրութեամբ չինուած են։ Ռուս ծովակալը, որ չատ լաւ կը հասկնայ նաւային հրեանէն, եւ Ասգլիոյ մէջ իբրև ծովային կցորդ ուսումնասիրած է Անգլիոյ ծովային գործերը, Մասաակասքարի մէջ իր ամբողջ ներկայութիւնը անցուց թնդանօթի փորձեր ընելով։ Ոը կարծուի թէ անիկա յաջողած է չորս ամսուան մէջ ճարտար նաւագներու վերածել իր մարդիկը որոնք ճամբորդութեան սկիզբը անիրաւ չէին։ Անգլիացի մասնագիտներէն չատերը կը յայտարարեն նաեւ թէ ռուսական նաւերուն յատակը մաքրուած պէտք է ըլլայ ցարդ։ Ռուսերուն համար գլխաւոր անպատատպրաքան է ածուխի փոխադրութիւնը, որ անով մանաւանդ վտանգաւոր է որ Ճարոնցիք աւելի չատ թուով յածանաւ ունին, եւ հետեւաբար ածխաբաձներուն ճամբան աւելի դիւրաւ կրնան կտրել։ Մասնագէտներէն ոմանք կը յայտարարեն թէ Թոկօ այդ ածխաբաձ նաւերուն եռեւէն պիտի իյնայ առաւելապէս, եւ ռուսական նաւատորմին վրայ ուղղակի յարձակում պիտի չընէ, քանի որ անոնք 2500 մղոնէն աւելի տակաւին հեռու կը գտնուին Ճարոնէն։

Մասնագիտական վերջին հաղորդ հետեւեալ կերպով ցոյց կուտայ երկու հակառակորդ նաւատորմիղներուն արդի կացութիւնը.—

Ճարոն իբրեւ առաջնակարգ զրահաւոր ունի 4, երկրորդ կարգի զրահաւոր ունի 1, զրահապատ յածանաւ ունի 8։ Իսկ Ռուսիա առաջնակարգ զրահաւոր ունի 5, երկրորդ կարգի զրահաւոր ունի 6, զրահապատ յածանաւ ունի 3։ Ճարոն իր այդ նաւերուն համար ունի 215 թնդանօթ, իսկ Ռուսիա 169։

Ահա Ճարոնի առաջնակարգ զրահաւորներուն անունները.—

Միքասա. Շիքիշիմա, Ասայ, Ֆուճի և երկրորդ կարգի հին զրահաւոր մը՝ Զիճ—Նեյ։ Իսկ զրահապատ յածանաւերուն անուններն են.—

Ազամա, Իցուսս. Իվաքէ, Թօքիվա, Ազուսա, Նաքուսս, Քազուգա, Նիսին։

Այս առաջնակարգներէն և երկրորդականներէն վերջ կուգան կէս զրահապատ հեռաւեալ յածանաւերը.—

«Թաքազակօ», «Զիթօզէ», «Քազուկի», «Աքաչա», «Սումա», «Նուբաքա». «Ցուչիմա», «Աքիցուչիմա», «Նանիվա» «Թաքաչիսա», «Իցումի», «Մացումիչիմա». «Հաչիտաքէ»։

Ասոնցմէ զատ ճարոնական նաւատորմիղը ունի նաեւ 5 փայտեայ յածանաւ, 19 թորփիլանալած և 60 թորփիլանաւ։

(Արդէն քանի մը օր առաջ թուեցինք ռուսական մարտանաւերը։)

Վերը յիշուած թնդանօթները միմիայն խոշորներն են։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄՕՏԱԼՈՒՏ ՆԱԻԱՄԱՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Ամերիկացի ծովակալ Տիւի, որ Փիլիպպինոյ առջեւ փճացուց սպանիական նաւատորմիղը, յայտարարեց թէ Արեւելեան Ասիոյ մէջ յառաջիկայ նաւամարտը պիտի վճռէ պատերազմին արդիւնքը։ Եթէ Ճարոնիկ կորնցնեն, Ռուսք Մանչուրիոյ հետ անոնց յարաբերութիւնը պիտի կտրեն, և Ճարոնական Բանակը անկարող պիտի ըլլայ։

Կոպ հետեւեալը կ'ըսէ.— Նաւամարտին վրայ վերջնական լուրերը այսօր վաղը պիտի հասնին մեզի։ Բանի որ Բօժէսթվէնսքի ա՛յնքան հաւարձակորութեամբ առաջ կը վարէ իր նաւերը Թոկօ ուշ կամ կանուխ պիտի պարտաւորուի յարձակիլ։ Ո՛րչափ աւելի Բօժէսթվէնսքի դէպի հիւսիս երթայ, ա՛նքան աւելի կը պարտաւորուին Ճարոնցիք վճռական ծովամարտ մը մղել։ Առ այժմ ամէն բան նժարին մէջ կը տատանի։ Թոկօյի ռազմավարութիւնը եղաւ մինչեւ հիմա խոյս տալ նաւամարտէն, բայց եկած է վայրկեանը ուր այլ ևս անկարելի է խոյս տալ։

ՄԱՔԱՐՈՎԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Անամպա կղզիներուն առջեւ նաւամարտին սկսաւ լուրը Բեթերսպուրկ հասաւ Ճիշդ Մաքարովի մահուան տարեդարձին օրը։ Ծովային պաշտօնատարներուն մասնաւորին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։

ՐՕԺՏԷՍԹՎԷՆՍՔԻԻ ՄԷԿ ԽՕՍՔԸ

Բօժէսթվէնսքի Սինկաբուրի ճամբով Բեթերսպուրկ ղրկած մէկ հեռագրին մէջ յայտարարեր է թէ Ռուսիա պիտի իմանայ կամ իր նաւատորմին ծովուն տակ երթալը, և կամ ճարոնական ծովային զօրութեան փճացումը։

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԵՏ ՄՆԱՑԱԾ

Թեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ եկեղեցական բարեկարգութիւնը եւ մնաց։ «Նովոյէ Վրէմիա» կ'ըսէ թէ Պարիսքի մը վերահաստատութիւնը սկզբունքը որոշուած է, բայց գործադրութիւնը անժամանակ կը նկատուի։ «Ռուս» իրազեկ ագրիւրէ կը ծանուցանէ թէ Զարը տակաւին վերջնական որոշում տուած չէ եկեղեցական համագումար ժողովի մը։ Մրագիրը նոյնութեամբ եւ դարձեալ է հեղինակներուն։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ Հին Հաւատացեալ կոչուած կրօնական հաստատութեան վարիչները փափաք յայտներ են մէկ միլիոն ռուպլի փոխ առ կառավարութեան առաջ ուսումի, պատերազմական պէտքերուն համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՁԵՌՔ ԱՌԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Սայկօ՛ի Ս. Ժաք հրուանդանին բացիրը ելան ֆրանսական «Տէքարթ» յածանաւը և հինգ թորփիլաւեր ալ Սայկոնէն մեկնեցան՝ ֆրանսական ջուրերուն մէջ չեզոքութիւնը պահպանելու համար։ Եթէ ծովամարտը Հընդկայինի ծովեզերքին մօտերը մղուի, վնասուած նաւերը Սայկոն պիտի տարուին։

«ՏԻ ՅԱՅԹ» ԼՐԱԳՐԻՆ ՍՈՒՏԸ

Տի Յայթ լրագիրը Լեհական-Հրէական ազգութիւն ունեցող ծանուցած էր թէ Զօրավար Սթէօսէլ մահուան դատապարտուեր է այն Պատերազմական Խորհուրդին կողմէ, որ Բեթերսպուրկի մէջ կը քննէ Բորթ Արթուրի անձնատուութեան պարագաները և պատճառները։ «Տի Յայթ» սուտ մը գլուխել ուզած է Լեհական-Հրէական ազգութիւն։ Մինչեւ Ապրիլ 14 առնուած բոլոր եւրոպական թերթերը բնաւ այսպիսի լուրի մը վրայ չեն խօսիր, նոյն իսկ արձագանգ ալ չեն ըլլար։ Հետեւաբար. «Տի Յայթ», որ ժամանակ ընել է. գիտնալով ժամանակին հետաքրքրութիւնը, և ժամանակին յարմար լուր մը ապրուստ և իրեն մասին ազմուկ մը յարուցանելու համար, Սթէօսէլը մահուան դատապարտուեր է. խոշորագիր վերտառութեամբ։ Ամէնէն աւելի իրազեկ «Նայէ Ֆրէյէ Բրէսէ» այդ տեսակ լուրէ մը ոչ իսկ տեղեկութիւն ունի մինչեւ իր Ուրբաթ աւուր թուին մէջ։ Հետեւաբար «Տի Յայթ» մինակ կը մնայ իր ցայտուն լուրին հետ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

«Սթանտարտ» Միջազգային կացութեան մասին հետեւեալը կը գրէ.— «Մինչ Ծովակալ Բօժէսթվէնսքիի չինական ջուրերուն մէջ ժամանումը նոր տարր մը բերաւ Մ. Արեւելեան երկարաձեւ պատերազմին մէջ, գերմանական կառավարութիւնը վրդովումի տարր մը ներարկեց եւրոպական քաղաքականութեան մէջ Մաքարովի մասին իր գործողութեամբ։ Ճիշտ այս միջոցին Գերմանական Պատուիրակութեան մը առաքումը դէպի Ֆէս, ի՛նչ նպատակաւ ալ որ ըլլայ, վրդովիչ ազդեցութիւն մը միայն կրնայ ունենալ։ Վերջին քանի մը շաբաթներուն Պերլինի արտաքին գործոց Պաշտօնարանը իրարանցումի մէջ էր գերմանական տեսակէտը առաջ քշելու համար Մարօքի մէջ։ Բնաւ չենք ուրանար թէ Գերմանացիք չատեր ունին Մարօքի մէջ։ եւ զորս գերման պետական մարդիկ իրաւունք ունին պայքարելու։ Նոյն իսկ առաջ կ'երթանք ընդունելու տարաձան թէ Պիւլով կոմս իրաւունք ունէր Ֆրանսական կառավարութենէն որոշ յատարարութիւն մը պահանջելու այդ մասին։ Պատճառ ալ չունինք ենթադրելու թէ Մ. Տէլքասէ վերջապէս պատրաստ չըլլայ փափաքուած ապահովութիւնները տալու։ Բայց խնդրոյն դժուարութիւնները հարթելու պրաքան Գերմանիոյ կողմը կը մնայ։ Ամէն պարագայի մէջ Գերմանիա պարտաւորէր դիւանագիտութեան սովորական միջոցները գործածել, ձեռք առնելէ առաջ գործելու այնպիսի կերպ մը, որ կրնայ ծանր չփոփ մը պատճառել երկու Մեծ Տէրութեաց մէջ, և անհաշուելի կերպով աւելցնել ներկայ դժուարութիւնները Մարօքի մէջ։ Գերմանն կառավարութիւնը թերեւս յայտարարէ որ ինք կատարելապէս ազատ է իր ուզած որ եւ է բանակցութեանց մէջ մտնել Մարօքի անկախ արքունիքին հետ, բայց անկողմնակալ բոլոր դիտողները ի հարկէ կը հաւանին թէ Գերմանիա ճիշտ ժամանակը եւ եղանակը գտաւ պատուիրակութիւն մը ղրկելու Մարօք, կարելի եղածին չափ դժուարացնելու համար Ֆրանսական խաղաղաւէտ պաշտօնը Մարօքի մէջ։ Գերման կառավարութեան ներկայ ընթացքը Մարօքի մէջ խաղաղութեան հակառակ է։ Կը յուսանք թէ Գերման կառավարութիւնը եա պիտի առնէ իր այդ որոշումը. զոր տուաւ աւելի անձնական արժանապատուութեան զգացումով մը. զոր կ'ըմբռնենք, բայց զոր ներկայ պարագայիս մէջ անարդարացի կը նկատենք.»

*** Մ. Տէլքասէ Աւստրիոյ հաղորդեց պաշտօնապէս անգլեֆրանսական պայմանագրութիւնը ի մասին Մարօքի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ. 15 ապրիլ. — Ծովակալ Բօժէսթվէնսքի իր նաւատորմիղով Ֆորմոզա կղզիին մօտ կը գտնուի։ Ծովակալ Թոկօ իր ուժը Ֆորմոզայի առջեւ համախմբեր է. որովհետեւ նաւամարտը այսօրուան վաղուան է։ Թոքօ Փիլոնինի նաւահանգիստին մէջ մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսած է ճակատելու համար Պալթիկի ռուս նաւատորմին։ Միւս կողմէ ալ Փիլոնիկ լուր կը տրուի թէ զրոյցի մը համաձայն Թոքօ նկատելով որ ինք տեղ է Բօժէսթվէնսքիին, որոյեր է եղեր աւելի հիւսիս քաշուիլ։ Ճարոն ծովակալը գրեր է Թոքիօ թէ բացի Վլատիվոսթոքի պաշարման յատկացուած մարտանաւերէն, միւս բոլոր ճարոնական մարտանաւերը զրկուին իրեն, որպէս զի պէտք եղածին պէս դիմադրէ ռուսաց։ Հոկքոնկէն կը հեռագրեն թէ կարգ մը յածանաւեր եւ Թորփիլանաւեր շրջագայելով Ֆորմոզայի ջուրերուն մէջ. որ լրտեսեն Բօժէսթվէնսքիի շարժումները։ Թերթերու եւ հեռագիրներու թղթակիցները չոգենաւ մը վարձեցին, որպէս զի ներկայ գտնուին այս օրերս տեղի ունենալիք մեծ նաւամարտին։ Նաւամարտ ամենէն աւելի այս երկուշաբթի (այսօր) կ'սպասուի, որովհետեւ եղանակը խիստ յարմար է եղեր։ Օրէ օր նոր անակնկալ կ'ելլի մը կ'սպասուի։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Թոքօյի յատակաձեւն է ռուս նաւաբաժնին եռին անցընել իր մարտանաւերուն մէկ մասը, եւ երկու կողմէն կրակի մէջ ձգել ռուսերը։ Լապտանէ կը հաստատեն թէ Ֆիլիպեան արշիպելագոսին Պալապաք կղզիին բացերը ճարոնակ-ն երկու մեծ զրահաւոր, 8 սրընթաց յածանաւ, 16 թորփիլանաւ եւ երկու լրատար նաւ տեսնուած են։ Քօչինչինի-էկ հիւսպատոսը երկու հեռագիր ուղղելով Բեթերսպուրկ կ'ըսէ թէ նաւամարտ մը տեղի ունեցած չէ ցարդ բայց այսօր վաղը կ'սպասուի։

— Ռուս նաւաբաժնի՛ համար 80 000 տակառաչափ հանքածուխ պատրաստ է Սայկոնի մէջ։

ՍԱՑԿՈՆ.— Ռուս նաւաբաժնին հիւանդանոց նաւը հոս հասաւ եւ 37 ժամ մնալով ածուխ, ֆրանսացի բրժիշկներ եւ հիւանդապահներ առնելով մեկնեցաւ։ Սայկօ՛ի բացերը կարգ մը ռուս ածխաբաձ նաւեր տեսնուած են։

ԹՕՔԻՕ. — Ճարոնի նախարարաց խորհուրդը բացառիկ նիստեր գումարեց ռուս նաւաբաժնին Ճարոնի ջուրերուն մօտենալուն առթիւ և կարգ մը որոշումներ տուաւ։ Ի մէջ այլոց որոշեց որ Թոքօ չհեռանայ ճարոնական ջուրերէն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Վլատիվոսթոք և Նիքոլաքի գացող անգլիական չոգենաւերը նկատելով որ ճարոնական նաւատորմին պիտի հանդիպին ճամբան։

Լապուանի (Պորնէօ) անգլ. նաւահանգիստը քաշուեցան։ «Բայէյրի» աւերիկեան յածանաւն ալ Լապուան հասաւ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ռուս ծովային նախարարութեան մարտ 31 թուակիր մէկ հրամանագիրը կ'ըսէ թէ ռուս ծովային հեծելարանին ուսուցիչներէն նաւապետ Քլատ. որ ծանօթ է իր հրատարակութիւններով եւ Հրի յանձնաժողովին մէջ իր յայտարարութիւնով, «Նովոյէ Վրէմիայ»ի մէջ նոր յօդուած մը գրած է ուր ռուս ծովային նախարարութեան մասին կարգ մը անճշմարիտ, անպատշաճ տեղեկութիւններ կուտայ և խիստ լեզու մը գործածելով կը յամառի անատուգութեանց վրայ։ Թէև այս հրատարակութեանց արժանի պատիժը անոր պաշտօնանկութիւնը եւ տասիճանազրկութիւնն էր, սակայն նկատի առնելով նաւապետ Քլատի ցոյց տուած կարողութիւնը եւ լաւ պաշտօնավարութիւնը զանազան պարագաներու մէջ, Ծովային նախարարութիւնը որոշեց խիստ յանդիմանութիւն մը ուղղել յիշեալին։ Եւ որպէս զի Քլատ՝ Զարին եւ Ռուս կայսրութեան հանդէպ իր հաւատարմական ծառայութիւններովը դարմանէ իր այս սխալը, Մ. Արեւելքի ռազմաղաշտին վրայ գեւոյին նաւարկութեանց հրամատար անուանուեցաւ և նաւերուն սպառազինման եւ մասնակարութեան մասին մասնաւոր պաշտօն յանձնուեցաւ անոր։

—Հրաման զրկուեցաւ Վլատիվոստոք, մաքրել և ներգել նաւահանգիստ գտնուող ռուս մարտանաւերը, որպէս զի մեանան Բօժէսթվէնսքիի նաւատորմին։

ԲԱՐԻԶ.— Ռազմադաշտէն եկած լուրերու նայելով Ճաբոնցիք լքեր են զօր. Լինէվիչի բանակին հետ կռուելու լրենց ծրագիրը եւ ձեռնարկեր են Վլատիվոստոքի պաշարման։ Հինգ զօրաբաժինէ բաղկացած բանակ մըն ալ չիակէ չիտակ Վլատիվոստոքի վրայ կը քալէ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Բարթ-Արթուրի անձնատուութեան պարագաները քննելու պաշտօն ունեցող զինուորական յանձնաժողովը, որուն նախագահն է զօր. Բօք եւ անդամներն են Բորթ-Արթուրի պաշտպաններուն հետ կապ և տարբերութիւն չունեցող ցամաքային և ծովային սպաներ, այսօր պիտի գումարուի։ Այժմ Ռուսիա գտնուող Բորթ-Արթուրէն դարձողները ամէնքն ալ վերնայութեան պիտի կոչուին, իսկ գերի եղողներն ալ նամակով պիտի զրկեն։ Խորհրդակցութիւնները տեղի պիտի ունենան խիստ գաղտնի։ Ցանձնաժողովը պիտի գումարուի Ալէքսանդր զինուորական իրաւաբանական վարժարանին մէջ եւ նիստերը պիտի երկարագէ, մինչեւ որ Ճաբոնի գերի ինկող ռուսերուն ալ վկայութիւնները հանին։

ԼՈՆՏՈՆ, 14.— Թոքիոյէ կը հնչացրուի թէ Ճաբոն պատրաստութիւններ տեսաւ ռուս նաւատորմին ճաբոնական ջուրերը մանելուն ի նախատեսութիւն, եւ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ պաշարման վիճակ հրատարակուած է Մաքունկի նաւահանգիստին եւ շրջակայից մէջ։ Ճաբոն նաւային բարձրագոյն ատեան մը և նաւային բանտ մը հաստատեց Մաքաւնկի մէջ։ Կայսերական հրամանագրով մը պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ նաև Բէնկու եւ Բիսքատորեան կղզիներուն մէջ։ Օտար նաւերուն արգիլուած է մուտ գործել այդ կղզիներուն ո եւ է մէկ նաւահանգիստը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Այս տեղի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ մօտերս Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ լաւագոյն կերպով պիտի կարգադրուի Մարոքի խնդիրը։

ՊԱՌՈՒ.— Պաքուի մէջ քօլերա ծագեցաւ։ Երեք դէպք պատահեցաւ որոնցմէ մէկը մեռաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔը երէկ առաւ նախագահեց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին արարողութեանց։ Երրորդութիւն եկեղեցիին նորոգութիւններն աւարտած ըլլալով, շաբաթ իրիկուընէ եկեղեցական արարողութիւնները վերսկսան կատարուիլ աւագ տաճարին մէջ։ Թաղին Բարեկիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան նոյն օրը, իր շուրջն ունենալով քահանայից դասն ու դպիրները Թաղ. Խորհրդարանէն եկեղեցի առաջնորդուեցաւ «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի» շարականով զոր այնքան հոգեզմայլ կերպով կ'երգէին Բերայի երգեցիկ մանուկները։ Իսկ երէկ առաւ Ս. Պատրիարք Հայրը արարողութիւնները միջոցին ընտրան առնելով իրեն Քրիստոսի «Զայս արժան է առնել և զայն չթողուլ» խօսքը, քարոզ մը խօսեցաւ, և կեղծաւորութեան վրայ ծանրանալով, յորդորեց զգուշանալ կեղծիքէ։

Ս. Պատրիարքը Հայրը իրիկուան նախագահեց Մայր Եկեղեցիի արարողութիւններուն և քարոզեց Հաւատով Խոստովանիմին «Դիտաւոր արդար յորժամ գաս դատել զկենդանիս և զմեռեալս» առնը։ Ն. Սրբազնութիւն բացատրեց թէ ինչ կը նշանակէ վերը յիշուած տունին մէջ գատել կենդանիները և մեռեալները։ Այսինքն թէ մեր եկեղեցին կենդանի ըսելով կը կը հասկնայ, հոգւով կենդանիները, որոնք անմեղներն են և հոգւով մեռեալները, որոնք մեղաւորներն են և ասոնք են որ բաւ օր մը յարութիւն պիտի առնեն և պիտի դատուին։ Ն. Սրբազնութիւն վերջացուց մաղթելով որ ամէն ցրիւ առնեալ ուղիղ կերպով վարել գիտնայ իր կանքը և բոլորովին ճակատագրէ Քրիստոսի առջեւ ելլէ։

— Ս. Պատրիարքը այս իրիկուն ժամը 11ի շրջանաւով Սկիւտար պիտի անցնի և պիտի գիւղերէ Սուրբ Էնեանց Պաղատար Գայլի ամարանոցը։ Վաղը առաւ ժամը 1½ին Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ պիտի նախագահէ Արեւագալի երգեցողութեանց և ժամը 3 ու կէսին պիտի քարոզէ։ Ցերեկի ճաշը դարձեալ Սուրբ Էնեան էֆէնտիներու բնակարանին մէջ ընելէ ետքը, Ն. Սրբազնութիւն պիտի այցելէ Ռեմարան վարժարանը և Իսմիրի Ներսէսեան — Երմոնեան վարժարանները եւ իրիկուան դէմ պիտի դառնայ Բերա, իր բնակարանը։

— Ս. Պատրիարք Հայրը Ուրբաթ օր Մայր եկեղեցիին մէջ պիտի նախագահէ վերջին Սրեւագալի արարողութիւններուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Բ. գործակատար Ցարութիւն էֆ. Դասապրեան, Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ հանգստեան կոչուած է 750 դրշ. ամսաթոշակով, Առաջին գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի ալ առժամեայ օգնական անուանուեցաւ Վարչական դիւանի քարտուղարներէն Դամէր էֆ. Շիրինեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ հետեւեալ չորս ջաներականը զրկուեցաւ մայրաքաղաքիս եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներուն, որպէս զի Ս. Զատկի տօնին առթիւ հոգ տանին արդիւնաւորելու Ազգ. Հիւանդանոցի պնակները։

«Ազգային բարեգործական հաստատութեանց գլխաւորն է Ս. Փրկչի Հիւանդանոցն, ուր կը պատսպարուին մեծ թուով կարօտեալ ամէն տեսակէ եւ ամէն դասակարգէ հիւանդներ եւ ախտաւորներ, օրբեր և այրիներ, ծերեր և մանուկներ, անկեալներ ու արկածեալներ, որոց խնամոց համար նոր. իրուած պետական նպաստներուն եւ բարեպաշտից կտակներուն հետ մեծ եւ գլխաւոր տեղ մը կը գրաւեն մասնաւորաց նպաստներն և ժողովրդէն ողորմութիւնները։

«Ազգ հաւօրէն բարեպաշտական բուռն զգացմամբ սիրած է միշտ գթութեան նոյն յարկը, և ամէն անգամ որ իրեն ներկայացուի հիւանդանոցին օգնելու ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներ, անոնցմէ չքաշուիր երբէք, և միշտ կը ձգէ իր լումային մէն գանձանակն՝ որ Հիւանդանոցի անուամբ կ'առաջարկուի, կամ ստանալ այն նուէրը՝ որ հիւանդանոցի անուամբ կ'ուղարկուի, և կամ տալ այն նուէրը՝ որ հիւանդանոցի անուամբ կը խնդրուի։

«Թէպէտ և ուրիշ զանազան կարօտութեանց համար կանխած և բարեսիրա ազգայնոց մարդասիրութիւնը հրաւիրած ենք անոնցիներու, մերկերու, որբերու և այրիներու վրայ, բայց վստահ ենք միւս թէ ազգային հիւանդանոցի անունը չէ կորուած իւր սէրն և հաւատարմութիւնը, մանաւանդ երբ յիշեցնենք որ նոյն իսկ պարագայից բերմամբ ազգային հիւանդանոցի պատրաստարելոց թիւն՝ որ մինչեւ վերջին ժամանակները հազարի մօտեցած էր այժմ հազարն ալ անցած է։

«Հիւանդանոցն ամէն տարեկան պընակներն ունի ամէն եկեղեցւոյ մէջ, բայց Ցիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ գլխաւոր անօրինութեանց առթիւ աւանդական սովորութիւն եղած է պընակները կրկնել և յամախել։ Ոչ ինչ պէտք չէ արգիլելու՝ որ այդ աւանդական սովորութիւնը պահուի նաեւ առաջիկայ Ս. Զատկի առթիւ, եւ Ս. Եկեղեցեաց բարեխիստ քարոզիչք եւ բարեկարգ աւագերիցունք և Պատրիարքական Խորհուրդք պէտք է հոգ տանին որ հիւանդանոցի պնակի շրջաբերութիւնները կատարուին անխափան Մաղկազարդէն մինչեւ Զատկի երրորդ օրը. և իրենց կողմանէ ամէն ջանք ի գործ դնեն առատացնելու պնակաց արդիւնքը։

«Ողորմութեանց վարձատրողն Աստուած, որ ողորմելեաց տրուած նուէրներն իրը իրեն եղած կ'ընդունի, Զեր ամենուն զուարթառատ ողորմութիւններն ընդունի ի բարին, և կենաբեր անօրինութեանց շնորհիւ պարգեւէ Զեզ ամենեցուն երկրային և երկնային բարիքներ, ազատէ զձեզ ամէն երեւելի և աներեւոյթ փորձանքներէ, արժանացնէ ուրախութեամբ ասել սուրբ օրերն, և պահէ ու պահպանէ զձեզ զամենեսին ընդ հովանեաւ ամենազօր Աջին իւրոյ ի փառս ամենակեցոյց Յարութեան իւրոյ. Ամէն»։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑ. ԿԱԼՈՒԱՆՆԵՐԸ.— Շաբաթ օր հասած եւրոպական թերթերուն մէջ կը կարդանք.— Ռուսիոյ Զարը Կովկասի ազնուականութեան պատկանող բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը՝ Վրացի իշխան Մելիքովի մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհելով, տեսակցութեան միջոցին խօսքը դարձեր է նաեւ Հայոց եկեղեցական գրաւեալ կալուածներուն զորս Մայր Աթոռին վերադարձնելու ժամադրութիւն կայ։

— Բեթերսպուրկէն Մարտ 20 թիւով Տիրիսի Նովոյե Ապազրէնիէ թերթին կը հեռագրեն թէ, Մարիա Կայսրուհիին դպրոցական հաստատութիւններուն մէջ Հայոց կրօնքը, բաց ի աղօթքներէն, ռուս լեզուով դասախօսելու կարգադրութիւնը ջնջուեցաւ, որովհետեւ հիմակ ընդհանուր կանոն պիտի դրուի որ այլադաւան հաստատութիւններուն կրօնքի դասերը իրենց լեզուովը աւանդուին։ Ինչպէս յայտնի է Մարիա Մայր-Կայսրուհիին անուան ձօնուած են կարգ մը նոր տեղով նախակրթարաններ որոնք հիմնուած են Ռուսիոյ այլ և այլ կողմերը՝ ռուս քաղաքացիութիւններուն ծախքով։ Դպրոցական խիստ կանոններէն մէկն ալ այն էր որ Ռուս նախակրթարաններուն մէջ ուսանող Հայ տղաք ամէն առարկաներու հետ Հայ Եկեղեցոյ դասերն ալ ռուսերէն պատրաստելու հարկադրուած էին, և միայն աղօթքները հայերէն կը շարունակուէին։ Հիմա կ'երեւի թէ Կայսրուհիին դպրոցները բարի օրինակ կ'ըլլան միւս հանրային դպրոցներուն։ գէթ կրօնքի դասին մէջ վերահաստատելով իրաքանչիւր հաւատացեալի ազգային լեզուն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՑՈՑ Ս. Հայրապետը գնահատելով Օէնկուրչի տարբերութենէն վերադարձած Տ. Բենիկ վարդապետի պերճախօսութիւնը, Տրժիւի եկեղեցիներուն շրջուն քարոզիչ կարգած է զայն։

ՎԱՆԷՆ Պատրիարքարան հասած նամակներ կը յայտնեն թէ, քաղաքին և շրջականերուն մէջ արմատաց սղութեան պատճառաւ, նեղութիւն կը տիրէ։ Ամէն կողմ հացին պակասը զգալի եղած է։ Այս պատճառաւ գաւառներէն և գիւղերէն քաղաք կը դիմեն աղքատները, նպաստաբաշխ մարմիններէ նպաստ ընդունելու յոյսով։

ԲԱՂԷՇԻ մէջ երեք ազգայիններ դատաւորելով, անպարտ արձակուած են և ներմ բարեմազութիւններ բրած են Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

ՍԱԼՈՆԱԳՍԻ Որբանոցին Հոգաբարձութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր Օրհնաբեր գրութեան ի պատասխան, յայտնուն Որբանոցին գոհունակութիւն յայտնած է Ն. Սրբազնութեան, որ «ակիզբէն ի վեր ապաւէն եղած է որբին և կարօտեալին»։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր անձնական քարտուղար Տ. Դարեգին Վ. Խաչատուրեան շաբաթ օր Պատրիարքարան երթալով, սկսաւ իր նոր պաշտօնին։

ԳԱՍԵՄ ԲԱՇԱՑԻ Թաղ. Խորհրդանդամներէն Մ. Սրմաքէշեան էֆ. Խորհրդ. անդամակցութենէն իր հրաժարականը առած է։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր շաբաթ օրուան նստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1.— Ելեւմտից Դիւանի տեսուչ Մինրան էֆ. Զօպանեան Խորհրդոյ յանձնարարութեան համաձայն պատրաստած և ներկայացուցած էր Կեդր. Սնտուկի նախընթաց 1902 և 1903 տարիներուն մատակարարութեան հաշուեկշիռները։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով զանոնք յանձնարարեց յիշեալին պատրաստել նաև վերջացեալ տարւոյ մատակարարութեան հաշուեկշիռը և ներկայացնել Տնտես. Խորհրդոյ ըստ ամենայնի ծրագրուելու համար Կեդր. Սնտուկի երկու տարուան ելեւմտացոյցը և ներկայացուելու Ազգ. Կեդր. Վարչութեան։

2.— Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը արտօնութիւն խնդրած էր վաճառելու հաստատութեանը տեսական կալուածոց մէկ մասը, որոնց ցուցակը հաղորդած էր։ Խորհուրդը իր անդամակիցներէն Տանձիկեան էֆ.ի յանձնեց, ուսումնասիրել ներկայացեալ առաջարկութիւնը, կալուածոց հանգամանքը և այլ պարագաները և արդիւնքին հաւանութեան տնօրինել կարեւորը։

3.— Էլիպի բնակիչներէն Կարապետ աղա Դասապրեան իր սեփական մէկ տունը և պարտէզը թաղին եկեղեցիին նուիրած և կտակագրերը Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ ներկայացուած ըլլալով Տնտես. Խորհրդոյ, յետ քննութեան ընդունելի դատուեցաւ և հաստատուելով, որոշուեցաւ ներկայացնել Ս. Պատրիարք Հօր ի հաւերացում։

4.— Որոշուեցաւ Խորհրդոյ առաջիկայ նստին հրաւիրել վաստակաւոր Կարապետ էֆ. Սալախեանը իր ձեռօք կարգադրուած կալուածական խնդրոց վրայ հարկ եղած բանակցութիւնը կատարուելու համար։

5.— Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Ցերդատ եպս.ի կողմէ ուղղեալ յայտագրի մը վրայ, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ Կեսարիոյ Էվէրէկ գիւղի եկեղեցիին շինութեան ծախուց հանգանակութեան և տրժէթթաց խնդիրը և գործադրութեան վերաբերեալ կարեւոր անօրինութիւնները ընելով, որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

6.— Ակնայ առաջնորդարանէն ուղղեալ գրութեանց վրայ, Խորհուրդը վերատին ուշադրութեան առաւ. Բինկեան գիւղի Պոլսոյ կալուածոց ժառանգաբարութեան և հաւոյ խնդիրը և որոշեց նորակազմ հոգաբարձութիւնը հրաւիրել խնդրոյն նկատմամբ հարկ եղած բանակցութիւնը կատարուելու համար։

Խորհուրդը Զատկական տօներուն պատճառաւ դադրեցուց իր նիստերը մինչեւ Նոր Կիրակի։

ԱԶԴ.— Ի գիտութիւն թաղիս բարեպաշտ ժողովրդեան և հաւատացեալ ուխտաւորաց, Թաղ. Խորհուրդս կը փութայ ծանուցանել թէ՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, ըստ խնդրանաց խորհրդոյս, հաճութիւն յայտնած է, վաղը Երեքշաբթի առաւօտ, Սկիւտար, Նոր թաղի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյս, հանդիսաւոր վերջին Արեւագալի ժամերգութեանց նախագահել և ժամը 3½ին, կենաց բանին հոգեշունչ քարոզութիւնն ընել, ի հոգեւոր մխիթարութիւն հաւատացեալ ժողովրդեան։

(Կենք.)

ՀԱՆԳԻՍՏ

Տ. ԱԲՐԱՀԱՄ ԵՊՍ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ

Սիւէն. շաբաթ օր Տ. Սահակ Ծ. վրդ.է հասած հեռագիր մը կը ծանուցնէ մահը Կիւրինի Կաթողիկոսական տեղապահ Տ. Աբրահամ եպս. Մամիկոնեանի, ամսոյս 1ին։ Հանգուցեալը ընիկ Մալկարացի էր և ծնած 1835ին։ Երուսաղէմի միաբան էր և Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքին կողմէ վարդապետ ձեռնադրուած էր 1864ին։ Հանգուցեալը նոյն տեղիները կիպրոս զրկուած է իբրեւ հոգեւոր հովիւ։ Հոն բազական տարի պաշտօնավարելէ ետքը Կիլիկիոյ հեռագրեալ Մկրտիչ կաթողիկոսին օրով Սիսի միաբան եղած է, ձգելով Երուսաղէմի միաբանութիւնը և Սիսի մէջ եպիսկոպոս ձեռնադրուելով Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ իբրեւ կաթողիկոսական պաշտօններ վարած է։ Տ. Աբրահամ եպիսկ. Գաղանեան Ցովհաննէս եպիսկ.ը կաթողիկոս ընտրելու տալու խնդրոյն առթիւ վարած է գործակցութիւն։ Սակայն այդ պաշտօնէն ալ հանուեցաւ և քանի մը տարի կեանքի նիւթական դառնութիւնները ճանչցաւ մինչեւ որ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոս իր աթոռը բարձրելով, վիճակային կարգադրութեանց միջոցին անցեալ տարի Տ. Աբրահամ եպս.ը կոչեց Կիւրինի կաթողիկոսական տեղապահութեան պաշտօնին, զոր կը վարէր մինչեւ իր մահը։

ԹԱՐԻՋԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Ապրիլ 1905

Երաշխ. 3% Français	99 30
Ռէնթի (Tab. Turcs)	885 —
Օտար. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88 90
Նրկաթուղի (Lots Turcs)	137 50
Պանք Օթի. (Banque Ott.)	602 —
Պանքայտալ (Tramways)	103 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱԹ

Հալէպ վիլայէթի Մահքէմէի Իսթինաֆ ազատարան Լզզ. Հասան վէ մուգավէլաթ մուհարրիրի Մահմուտ պէյէրէ թէրֆիէն բիր թէյի Սանիյէ սընրքը սանիսի վէ մէքթուպի գայէմի խիլէֆաբնան բրի. Դալիպ վէ Իզզէթ պէյզատէ Արիֆ պէյէրէ բիր թէյի Սալիսէ թէվֆիգ պուրրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Գոսովոյի Նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Արքունի Թնդանօթարանին փոխարկութեանց ճիդին նախագահի փոխանորդ Ֆէրիգ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Իֆթիխարի ատկանակաւ պատուանշան տրուեցաւ Սաքսոնիոյ թագաւորին եղբայր իշխան Եոհան Ժորժի։

Առաջին Օսմանիէ՝ Դեսարեւհանգարիոյ Լոնտոնի դեսպան կոմս Մէնստորֆի։

Երրորդ Մէճիտիյէ՝ Սաքսոնիոյ Եոհան Ժորժ իշխանին Թիկնապահ ֆոն Պէրլեբշի և Բերայի Հուգուզի Բ. դատարանին անդամներէն Մուրիս պէյի։

*** Գերմանիոյ կառավարութիւնը Բրուսիական Թագ պատուանշանին Ա. կարգը տուած էր Հալէպի կուսակալ Քեազիմ պէյի, Կարմիր Արծիւի Յրդ կարգը՝ Երուսաղէմի պատժական ատեանին նախագահ Էօմէր Լութֆի էֆ.ի և Բրուսիական Թագի Յրդ կարգը Երուսաղէմի գաւառին օտար գործերու տեսուչ Պէյրէ Հապիպ էֆ.ի։ Կայսրը հրատէր մը արտօնեց այդ պատուանշանները տալու գործածութիւնը։

ՍԱՔՍՈՆ ԻՇԽԱՆԸ.— Սաքսոնիոյ թագաւորին եղբայր Եոհան Ժորժ իշխան որ Պոլիս կը գտնուի զբօսական պատճառով Ուրբաթ օր, ինչպէս գրած էինք, ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեանց։ Սէլամլըքէն ետք, իշխանը գերման դեսպան Պ. Մարշալի հետ պատիւը ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։ Իշխանը յետոյ գնաց Մէրսինի Քէօշկը ուր քիչ ետք փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Վեհ. Սուլթանը։

—Սաքսոն իշխանը մասնաւորութիւն ունենալով Մուտանիա, Նիկոմիդիա և մինչեւ Այնորոզ ծովային պտոյտ մը կատարել, Վեհ. Սուլթանը բաւական հրամայել որ Կայս. չոգենաւերէն Իզեբիքն անոր արամադրութեան տակ դրուի։ Իշխանը Իւրմեծար Կայս. Թիկնապահ Մէհմէտ Պէյի և հեռաւորդներուն հետ երէկ օրէն ետք Իզեբիքն չոգեաւով Մուտանիա մեկնեցաւ։ Հոնկիր Պրուսա պիտի երթան և յետոյ Նիկոմիդիա Իշխանը շաբաթ առաւ իր հիւրամեծարին հետ Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեց Կայսերական Գանձարանը, Թանձարանը, Պինպիրարիքը, Սուլթան Ահմէտի հրապարակը, Բազարիէի մզկիթը, Պոլսոյ պարիսպները և այլ պատմական վայրեր։ Իշխանը իր դէպի Պրուսա և Նիկոմիդիա պտոյտին պիտի դառնայ Զորեքշաբթի օր և Զատկի տօները Պոլիս անցնելէ ետք պիտի մեկնի։

—Լեվանդ հէրայի մէկ խմբագրին հետ տեսակցութեան պատուն իշխանը ըսաւ թէ խիստ գոհ է արեւելքի մէջ կատարած իր այս ճամբորդութենէն մանաւանդ Պոլսոյ մէջ իր ալժանացած սիրալիր ընդունելութիւնէն։

ՕՏԱՐ ՀԻՒԻՐԵՐ.— Կալլէսի իշխանին անդերդին Թէքի իշխանը ուրիշ բարձրաստիճան զբօսաշրջիկներով այժմ Պոլիս կը գտնուի։ Թէքի իշխանը Ուրբաթ օր ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեանց, որմէ ետք Անգլիոյ դեսպան Սրը Նիքոլաս Օքսնորի հետ պատիւը ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Թէքի իշխանը 30 տարու է, երկայնահասակ և խարտեաշ։ Երկար տաեն Եգիպտոս և Սուդան բնակած ըլլալով արաբերէնի տեղեակ է։

—Ուրբաթ օր Սէլամլըքէն ետք Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ նաեւ Աստրիոյ Հունգարիոյ Լոնտոնի դեսպան կոմս Մէնստորֆ. դեսպան Գ. որ Բալիէի հետ։ Դեսպանը ի պատիւ կոմս Մէնստորֆի հոգեկերթ մը տուաւ շաբաթ գիշեր Բերայի աւստրիական դեսպանատան մէջ։ Կոմս Մէնստորֆ շաբաթ օր այցելեց Գերման, Ֆրանսական, անգլիական, ռուս և իտալական դեսպաններուն, որոնց հետ տեսակցութիւններ ունեցաւ։ Կոմսը Բ. Դուռ գնաց բայց Բարձր. Մեծ-Եպարքը բացակայ ըլլալով այցաքարտը ձգեց և այցելեց յետոյ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի։

—Մարկոնիքա զբօսանաւով Պոլիս եկող օտար հիւրերը՝ Թէքի իշխանը, Լոնտոնի աւստրիական դեսպան կոմս Մէնստորֆ, Նիւ-Եորքի նախկին քաղաքապետ Մր. Տիրքէսլ, անգլիացի զօրավար Օլիֆէնտ և մէկ երկու սպաներ, մակոյկներով պտոյտ մը կատարեցին Ոսկեղջիւրի և Քեաղըտխանէի մէջ։ Ասոնք իրենց զբօսանաւով այսօր Մուտանիա կ'երթան և անկից Պրուսա ալ պիտի այցելեն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Պուլկար հեղափոխական աւազակապետ Եուվանի հրամանին տակ 20 հոգինոց խումբ մը երեւան ելած էր Կէվկէլիի Լիվատիա գիւղին շրջակայքը։ Անմիջապէս զօրքեր զրկուեցան և տեղի ունեցած կռիւին մէջ, աւազակները ամէնքն ալ սպաննուեցան։

ԲԱՐԱՏԱՂԻ գործակատար Մ. Մաթանովիչ որ իր երիտիրը գացած էր, Պոլիս դարձաւ։

ԲԵՐԱՑԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑԸ.— Քաղաքապետութիւնը որոշեց փլցնել նաեւ Պազար-Պլըմանի դէմը գտնուող ինը վաճառատուններ, չիտակ համրան լայնցնելու մասնաւոր մասնաւոր։

ՌՈՒՄԷՆ ՆՈՐ ՀԻՒԱՆԱՏՈՒՍ.— Պոլսոյ ռումանական ընդհ. հիւպատոս Մ. Պէնկէսքօ Դանուբի Եւրոպական յանձնաժողովին պատուիրակ անուանուած էր։ Իրեն յաջորդ անուանուեցաւ նախկին ընդհ. հիւպատոս Մ. Բատոսիթուրցա։

ՄԱՀ.— Ցաւօք կը լսենք թէ Ռաթիկանական նախարար Վսեմ. Շէֆիք փաշայի մայրը մեռած է Հալէպի մէջ 90 տարեկան հասակին մէջ և յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդէսով կատարուած է։

ՊՈՒԼԿՈՒՐԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխան Հռոմի մէջ այցելեց զօրանոցները և Մարկարիթա թագուհիին։ Պակ մը դրաւ նաև Ուսվէրթօ թագաւորին չիրիմին վրայ։

— Գերմանիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագիրի մը կնքման բանակցութիւնը այսօր Գերլին կը մեկնին։

—Երեք չորս օր առաջ Եէնի Զաղրայի նախագահ ատեանին պաշտօնական հրեղեն ծագելով ամբողջովին այրեցաւ։ Գաշտօնաթուղթերը և առարները չկրցան ազատուիլ։ Միայն դրամարկղը կարելի եղաւ փրկել։

«ՏԻԿՈՈՒԱ-ԹՐՈՒԻՆ» ֆրանսական դպրոց-մարտանաւը որ Իզմիր կը գտնուէր մեկնեցաւ հելլենական ջուրերը։

ՏԱՐԻՒԻ սրբագրութեան համար նահանգներու մէջ երբ դիմում ըլլայ մարդահատարի իշխանութեանց, արձանագրութիւնը պիտի նշանակուի Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ հրապարակ հանուած թուղթերու վրայ։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Քէօսթէնճէէն ռումէն չոգենաւով Պոլիս ժամանեց Կարապետ էֆ. Ֆրէնկեան։

ԹԷՔԱՏԱՐԱԿՆ և հեռագրական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ժողովրդին դիւրութեան համար ասկէց ետք Բերայի և Գալատիոյ կողմերը գտնուած բոլոր նամակատուներուն մէջ, ներքին գաւառներուն համար հեռագիրներ կ'ընդունուին։ Նաև Գալատիոյ և Բերայի կողմերը գտնուող Թղթատարական տուփերուն թիւը աւելցուած է։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԲԻԱԿԱՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Փարիզի մեր թղթակից Դր. Տամկանեան էֆ. կը գրէ.— Քանի մը օր առաջ տեղւոյս նշանաւոր հրապարակներէն մէկին Մուսքիի մէջ խանութի մը օրիորդ մը գուրս եկած ժամանակը հրեայ երիտասարդ մը կապտա ու անանվայել բաներ կ'արտասանէ։ Օրիորդը իր արժանապատուութիւնը վիրաւորուած զգալով խիստ կերպով կը յանդիմանէ երիտասարդը, որ վայրենաբար կը յարձակի աղջկան վրայ։ Խանութիս տէրը և պաշտօնեաները պաշտպան կը հանդիսանան Օրիորդին։ Քիչ վերջը Հրեայ երիտասարդը իր գլուխը հաւաքած 50է չափ իր ազգակիցներէն կը յարձակի նոյն խանութին տիրոջ և պաշտօնեաներուն վրայ, կոտրելով ապակիները և խանդակելով բոլոր ապրանքները։ Ոստիկանութիւնը կը փութայ ձերբակալելու, բայց դժբաղդաբար մեծ մասը կը փախչի։ միայն կարելի կ'ըլլայ հինգ հոգի ձեռք ձգել։ և որովհետեւ անոնք ֆրանսական հպատակներ էին, իրենց դատը հիւպատոսարանին յանձնուած է, քանի որ խանութին տէրը Պ. Տօքքի պատուոյ դատ բացած է։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆ.—Շէհիր Էմինիի կողմերը բնակող սրճարար Արիֆի կինը Ֆաթիմէ առջի օր ինքզինքը կախեց տան խոհանոցին դերանէն։ Ֆաթիմէ իր ենթակայ եղած հիւանդութեան տագնապին միջոցին գործադրած էր այդ անձնասպանութիւնը։

ԱՆՀՈՒ ՄԱՑՐԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿ.— Էտիրնէ Դարբուի կողմը բնակող Թէպիճէի Մէհմէտ աղայի կինը առջի օր խոհանոց իջած էր, վերը սենեակին մէջ թողլով մէկ տարու աղջիկը եւ կրակարանը։ Տղեկը կ'սկսի խաղալ եւ ահա թէ ինք կ'ինայ եւ թէ կրակարանը կը չրջի։ Մէյմէն ալ վարէն մայրը աղեկուր ձայներ կը լսէ։ Երբ կը վազէ, կը տեսնէ որ բազմոցը բռնկած է եւ զաւակն ալ կ'այրի։ Թէև օգնութեան կը հասնին եւ հրդեհին առաջը կ'առնեն, բայց մանկիկը կը մեռնի քիչ ետք։

ԳԻՆԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 16 ապրիլ.— Թոկիոյ յատակաձուն է ծովակալ Բօժէնվէնսքին քաջել Ֆորմօզա, ուր իր յաջողութեան համար ամէն պատրաստութիւն տեսած է։ Ռուս նաւատորմը երկու կրակի մէջ պիտի մնայ, երկու կողմերը ունենալով Ճաբոն յածանաւեր և դէմ ալ Թոկիոն։ Ճաբոնցիք վստահ են թէ փայլուն յաղթանակ մը պիտի առնին։ Բօժէնվէնսքի ալ կը հեռագրէ իր կառավարութեան թէ նաւատորմը լաւ վիճակի մէջ է բայց Սայկոնի առջեւ պիտի կենայ մարտանաւերուն ստիպողական նորոգութեանց, նաւաղներուն քիչ մը հանգիստ տալու և ծովակալ Նէպոկաթովի նաւաբաժնին սպասելու համար։

ԹՈՐԹՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի 35

ՎԱՅՐԻ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ

ԵՒ ՏՈՒԱՄԱՔԻՉ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒԱՐԱՆՏԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԿԻՒՍԹԱՎԻ ԷՄԱՌ

Է Լ Տ Օ Ր Ա Տ Օ

Թ.

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄԸ

—Ինչ մտադիր էք ընել, քանի օր կ'ըսէք թէ չէք ուզեր սպաննել զիս, հարցուց Մալքօ Տիզ։

—Խոստումս պիտի կատարեմ, Մալքօ, պատասխանեց Տիօկօ։ Ո՛չ, պիտի չսպաննեմ ձեզ, բայց ինծի վրնասելու անկարելիութեան մէջ պիտի դնեմ ձեզ, դէթ ժամանակի մը համար։

Խառնածինը չպատասխանեց։ Կատաղութենէն կը փրփրէր և իժի մը պէս կը գալարէր հողին վրայ։

—Վայրկեան մը հանդարտ կեցէք, Մալքօ, ըսաւ Տիօկօ հանդարտօրէն։ Մուսիւիւ անտանելի էք։ Եթէ չարուս նակէք այսպէս, երբեք պիտի չյաջողիմ ձեզ կապել։

Եւ այսպէս խօսած ատեն, կը կապէր զայն, անոր բրած մեծ ճիգերուն հակառակ։

—Ահաւասիկ եղաւ լմնցաւ, ուրեցաւ Տիօկօ վերջին հանգոյցը տեղմելէն ետքը։ Հիմա կը մնայ գալ դնել ձեր բերանը և ամէն բան կ'աւարտի։

—Դալ դնե՛լ, պոռաց խառնածինը։ Ինչո՞ւ։

—Հարկա՛ւ, բարեկամս։ Որքա՜ն միամիտ էք։ Ձեր բերանը գալ դնելուս պատճառը սա է որ չպոռաք և ձեզ օգնութեան չկանչէք ձեր բարեկամները որոնք անտարակոյս շատ հեռու չեն։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Խառնածինը կը խորհէր և Տիօկօ բերնագալ մը կը չնչէր ամենամեծ խնամքով։

—Որչափ ժամանակի պէտք ունիք ապահովութեան մէջ ըլլալու համար։ հարցուց վերջապէս խառնածինը։

—Ինչո՞ւ կը հարցնէք, պատասխանեց Տիօկօ ծնրադրելով անոր առջև։ Ինչպէս որ ուզեցիք։ Ինչ ալ ուզեցիք, ինչ ալ ուզեցիք։

—Ինչպէս որ ուզեցիք։ Ինչպէս որ ուզեցիք։ Ինչպէս որ ուզեցիք։